

Försvarsdepartementet

Remiss - Kommuners och regioners grundläggande beredskap inför kris och krig (SOU 2024:65)

Sammanfattning

Region Jönköpings län har getts möjlighet att yttra sig över Kommuners och regioners grundläggande beredskap inför kris och krig, (SOU 2024:65).

Region Jönköpings län är positiv till utredningens uppdrag som har varit att analysera vilket grundläggande ansvar och vilka huvudsakliga uppgifter som kommuner och regioner bör ha i fråga om förberedelser för och verksamhet under fredstida kriser och höjd beredskap, och på grundval av det föreslå en mera ändamålsenlig och utförlig reglering än den i lagen (2006:544) om kommuners och regioners åtgärder inför och vid extraordinära händelser i fredstid och höjd beredskap. Utredningen är grundligt utförd och utredningens slutsatser sammantaget är rimliga och ändamålsenliga mot bakgrund av det allvarliga säkerhetspolitiska läget som råder. Region Jönköpings län gör bedömningen att de förändringar som en ny och mer ändamålsenlig lag innebär kommer att leda till ökad verksamhetsförmåga samt bättre beredskap.

Utredningens förslag om att arbetet med krisberedskap och civilt försvar bör finansieras genom höjning av generella statsbidrag bejakas, däremot inte utredningens bedömning och slutsats gällande den uppskattade kostnaden för att genomföra de uppgifter som åläggs regionerna.

Samverkan med Region Östergötland och Region Kalmar län har skett gällande utredningens förslag.

Synpunkter på förslaget

Nedan beskrivs detaljsynpunkter på Kommuners och regioners grundläggande beredskap inför kris och krig, (SOU 2024:65).

Jämfört med nuvarande lag är utredningens förslag mer omfattande och det finns ett tydligt fokus på att uppnå en ändamålsenlig och likvärdig förmåga att fullgöra sina författningsenliga uppgifter samt att upprätthålla sina samhällsviktiga

verksamheter. Fokus för krisberedskapsarbetet ligger på att det blir mer förebyggande och systematiskt. Region Jönköpings län anser att detta är positivt och behövs för att åstadkomma en ökad förmåga.

Region Jönköpings län anser att förslaget att använda begreppet fredstida krissituation är ett bra sätt att harmonisera begreppsfloran och att det nya begreppet kvalificerad fredstida krissituation kan bidra till att skapa en nyansskillnad avseende en kris allvarlighetsgrad.

Region Jönköpings län ser positivt på att det av författningsförslagen framgår att kommuner och regioner under fredstida krissituationer och höjd beredskap ska fullgöra sina författningssenliga uppgifter och upprätthålla sina samhällsviktiga verksamheter.

I de generella verksamhetskraven används benämningen samhällsviktiga verksamheter av grundläggande betydelse för människors liv och hälsa. Skillnaden mellan samhällsviktig verksamhet och samhällsviktig verksamhet av grundläggande betydelse för människors liv och hälsa behöver tydliggöras.

Utredningens förslag om att kommuner och regioner, vid omfattande eller extrema bristsituationer under kvalificerade fredstida krissituationer eller höjd beredskap, ska kunna försörja sina samhällsviktiga verksamheter av grundläggande betydelse för människors liv och hälsa samt sina verksamheter för kollektivtrafik med vatten, el, värme och drivmedel samt reservdelar och reparationsutrustning under cirka två veckor med användning av endast egna tillgängliga resurser innebär på flera sätt en förmågehöjning. Det kan dock innebära otydligheter då andra tidsangivelser finns för läkemedel och medicinteknisk utrustning. Till exempel är fungerande IT-system av stor vikt.

Region Jönköpings län delar utredningens bedömning att förmågan att upprätthålla kollektivtrafik under kvalificerade fredstida krissituationer eller höjd beredskap har stor nationell betydelse. Region Jönköpings län anser därför att det skulle bidra till en större tydlighet om lagen (2010:1065) om kollektivtrafik ändras och att det i den lagen uttalas vilka krav som ställs.

De ekonomiska konsekvenserna av utredningens författningsförslag förväntas leda till nya stora löpande kostnader (permanenta kostnader) och nya stora anskaffnings- och investeringskostnader (engångsvisa kostnader) för kommunerna och regionerna under den närmaste femårsperioden. Region Jönköpings län vill särskilt lyfta att kostnader för egna investeringar men även för avtal mellan Region Jönköpings län och privata aktörer för att under cirka två veckor kunna upprätthålla den egna samhällsviktiga verksamheter av grundläggande betydelse för människors liv och hälsa bedöms uppgå till betydande belopp.

Region Jönköpings län anser att oavsett om kommuner och regioner erhåller generella statsbidrag eller riktade statsbidrag bör ersättningen indexeras. Om ersättningen inte indexeras riskerar arbetet att bli underfinansierat inom några år.

Rachel De Basso
Regionstyrelsens ordförande